

ט"ז בסיון, תשע"ח, 30.5.2018

גיליון מס' 612

פרשת בהעלותך

חומש עם שמונים וחמש אותיות

מאת הרב יחיאל צור, בית רימון

"וַיְהִי בְּנֹסַע הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיַּפְצוּ אֵיבָיִךְ וַיִּגְסוּ מִשְׁנָאֶיךָ מִפְּנֵיךָ: וּבְנַחַח יֹאמַר שׁוּבָה ה' רַבְבוֹת אֲלֶפֶי יִשְׂרָאֵל". (במדבר י', לה-לו)

שני הפסוקים הללו, המוכרים לנו מהוצאת ספר התורה ומחזרתו, מוקפים בתורה בסימון מיוחד של 'נ' הפוכה. ביחס למשמעות הסימון נחלקו שני נשיאי ישראל, אב ובנו: "תנו רבנן: 'ויהי בנסע הארץ ויאמר משה', פרשה זו עשה לה הקדוש ברוך הוא סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר: לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו" (תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטו עמוד ב – דף קטז עמוד א).

למחלוקת מחשבתית זאת יש משמעות הלכתית בהלכות דליקה בשבת, כאשר ההלכה היא כרבי, ולכן: "וכן ספר תורה שיש בו ללקט פ"ה אותיות מתוך תיבות שלמות [כמספר האותיות שיש בשני הפסוקים, שיש להם חשיבות של ספר שלם בתורה]... מצילין אותה" (שולחן ערוך אורח חיים סימן שלד סעיף יב).

אם היו נותנים לנו לבחור פרשייה בתורה שתהיה כספר שלם בתורה, בודאי שלא היינו בוחרים בפרשיית "ויהי בנסוע". היו לנו מועמדים טבעיים "חשובים" לאין ערוך: בריאת העולם, פרשיית שמע ישראל, שירת הים, עשרת הדברות... אז מה יש בה בפרשייה זאת המחשיבה אותה כחומש שלם?

אולי ניתן לראות אותו כ"חומש אופציה". בתחילת המסע לארץ ישראל מציג הקב"ה לבני ישראל שני דרכים: דרך האמונה המוחלטת בקב"ה, שבה העם הולך בעיניים עצומות אחר הבורא, והדרך המשלבת בין מעשי אדם וסיוע אלוקי.

אכן אם בוחרים בדרך הראשונה, הרי שאין הרבה מה להרחיב. כשם שניתן לתאר בריאת עולם ומלואו, תהליך שיכול להיות שנמשך אלפי שנים, בפרק אחד, כמה פסוקים צריך לתאר מהלך פשוט בשחמט האלוקי, של הזזת עם ישראל מן המדבר לארץ ישראל?

מה כבר יש להוסיף על התיאור הבא: שכינת ה' הולכת לפני מחנה ישראל וכל האויבים נסים לעומתה. עם ישראל מובל אל הארץ שהתרוקנה מיושביה, וה' משרה שכינתו בתוכם. שני פסוקים המהווים תחליף מלא להמשך חומש במדבר (ואולי גם לספר יהושע).

אלא שעם ישראל בחר בדרך השניה, הדרך המאפשרת את מעורבותו של העם בתוכנית האלוקית, הדרך הנותנת את הסיפוק מן העמל האנושי, הדרך הרואה בחיוב שליחת מרגלים לתכנן את כיבוש הארץ.

אולם זאת גם דרך הבוחנת תמיד האם האדם לא ויתר על השותפות של הקב"ה בעולמו, ואינו ממהר למאוס במן האלוקי, והאם הוא זוכר כי ה' ניצב מאחריו ומעצימו, ואינו אומר אל מול אתגרי הארץ: "חזק הוא ממנו".

נקודת בחירה זאת אולי גם קובעת מי יהיה המנהיג המוביל את העם בדרכו, האם משה "פני החמה", הדמות הרוחנית הממשיך את הנהגת הר סיני, או יהושע "פני הלבנה", המתאים יותר להנהגה המשלבת.

העם בחר בדרך השניה המורכבת, המשלבת בין מעשי האדם והשגחת הבורא, אולם התורה מביאה לפנינו את שני הפסוקים הללו להזכירנו תמיד כי צמתים דומים לה נמצאים בכל דור ודור, ליחיד ולעם.

הרב יחיאל צור, רב קהילת בית רימון.

דף פרשת שבוע על הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il